

শ্রীশ্রীহরি সহায় ।

॥ টেনু সঙ্গীত ॥

(মন ১৩৮০ সাল)

বচয়িতা—শ্রীঅগুল্য চন্দ্ৰ বাজোয়াড় ।

প্রকাশক :—

শ্রীশ্রীহরি চন্দ্ৰ মাহাত গ্রাম আহড়োৱা, পো: সিৱকাৰাদ ।

প্রকাশক—শ্রীধৰঞ্জলি বাজোয়াড় ।

সংশোধনকাৰীগণ—

সর্বশ্রী—কালীচৰণ বাজোয়াড়, পাড়ু বাজোয়াড়,
কালীপদ মাহাত, জগদ্বাথ মাহাত ও ঘাসীৱাম বাজোয়াড় ।

গ্রাম—আহড়ো ।

পো:—সিৱকাৰাদ, থানা—আড়োৱা

জেলা—পুৰুলিয়া ।

মূল্য—৫০ পদা

পুৰুলিয়া প্ৰেস, পুৰুলিয়া ।

৩। পাগলিনী কেন ধনী, দেখি মে ইতিন বদন ।

অমূলা কথ অযকনে, হারাইও না সাম ধৰ ॥
বিদার বেস্তু ইহল । (দেশে শ)

কারো শাস্তি প্রাপে ন হল ॥ ১২ ৫৮

১। রাজাদেব রাজন নিল, গ্রামে পঞ্চাহিত হল ।
বড় বড় মহাজনের ধানে কড়ক কঢ়িল ॥

২। রাষ্ট্রপতির শাসন হল, করভেমাৰ সৃষ্টি হল ।
শ্রদ্ধান বাবুৰ ধানে হানি, গ্রামশেবক ঘৰে বসিল ॥

৩। দক্ষা বাবু গ্রামের মালিক, গৌৰীৰ দেখি ঝিয়াৰ লিখিল
বি.ডি.ও সাতেৰ ছকুম দিল, ভি.এল ডাবুলি আসিবি লাদল ॥

৪। গৌৱ হংশীৰ হৃথে দেখি, সুবকার, শংগৱধানা খুলিল
দেক্ৰেটোৰী টিকিট দিল, পেস্কাৰ ধামে নামে

ডাক দিল ॥

মন ১৩১০ সালে, দাকুন আকাল ঘুঁটিল ।

অমূল ভাবিহে বসি, জাতিৰ বিচার না ইহিল ।

দেখা দিয়ে শ্বাম তাৰ এ জীবন ।

আৰাৰ জীৰণ গেল অকাৰণ ॥ ১২ ৫৯

১। অগাব সমুদ্র জলে শোভেজে মৌনেৰ জীৰণ ।

ডঙোলে বাঙ্কিলো বাসা বাঁচে সে আৱ কত খন ॥

২। শ্রেণী পিণ্ডীতি কালে, কত বলেছে আমাৰ কথন ।

আমাৰে ভুলিযা বিদু, আছ বা কোথাৰ এখন ॥

৩। ঘৌৰন যুৰতি নাড়ী, পতি হীনা যে নাড়ী ।

অমূল ভাবিহে বসি, নাড়ী জন্ম গেল - অকাৰণ ॥

মনু কুৱা ফুল ফুটেছে ডালে ।

জন্মৰ পান কৰ আৰি মেলে ॥ ১২ ৬০

১। সৱেৰৰ মাঝে কোমল, ফুলটি শোভেছে জলে ।

জ্ঞানেৰ সৱল হেৰি, বিজিহে হৃদ কোমলে ॥

২। মুনি হারা ভুজজিনী, মুন তাৰ আকাশে ।

জ্ঞান হারা হৰে মোৰা, কিমতো না হায় মিলে ॥

৩। দেখি আৰাৰ মন চলে, ঈষৎ বামে হেলে ।

অমূল কুঠ সে পিৰীতে, কত আসাৰু মিলে ॥

ବନ୍ଦନା

ମାଗୋ ତୋମାର ଅସୀମ ଶକ୍ତି ।

ଏ ଅଧିଷ୍ଠେ ଦୀର୍ଘ ମା ପ୍ରମତ୍ତି ॥ ୧୯୧

୧। ଗଣେଶ ଚରଣେ ରତ୍ନ, ଏସ ମା ସହିତୀ ।

ଅଗତିର ଗତି ମାହୋ, ଅଦେ କବ ବସନ୍ତି ॥

୨। ତୁମି ମାଗୋ ଆଜାପତ୍ତି, ତିନୟଙେ ଚାହନ୍ତି ।

ବାହ୍ନକାଳୀ ଅଧିପତି, ଶ୍ରଦ୍ଧି ଶଭାପତି ॥

୩। ଆଜା ମାର ମା ଆଜାକାଳୀ, ଗାଢି ମା ଟୁମର ଶକ୍ତି ।

ଆମି ନିଜୁ ଭାବି ନା ମା, ଅମୂଳ ମୁଖ ମତି ॥

ମାଗୋ ଆଉ ଟୁମରି ।

ଆମରା ପୃଷ୍ଠିର ଚରଣ ଚାଥନି ॥ ୧୯୨

୪। ଅଞ୍ଚାନ ସଂକ୍ରାନ୍ତି ଦିନେ, ମାଜାର ସାମରାନି ।

ବାବା ଫୁଲେର ସମୟକା, ଦିବ ଗୋ ଶୋଭା ଟାନି ॥

୫। ଶୌଣ ଦିନେର ତିଶୀଳିଦୂଳ, ଦିବ ସତ ସକଳି ।

ପୌଷେର ସଂକ୍ରାନ୍ତି ଦିନେ, ଜେଡେ ଯାବି ମାଗୋ କଳାଳୀ ।

୬। ଆମରା ମା ଜନୟ ଚବିଲୀ, ଦିନ ଗେଲ ମା ପଦ୍ମଧୀନ ।

ଆମାରେ ଛାଡ଼ିଯା ବୋଧା, ଫେଲି ମା ଦିଲମନି ॥

୭। ଡକି ଭବେ ନତ ଶୀତେ, ଡାକି ମୀ ଦାରେ ଥାରେ ।

ଅମୂଳ୍ୟାରି ଅନ୍ତିମ କାଳେ ହାନ ଦିଶ ମା ଛବନି ॥

ଚଳ ମା ଆମରା ଏମେହି ନିତେ ।

ତିରିଶ ଦିନେର ମତ ସଙ୍ଗେତେ ॥ ୧୯ ୩

- ୧ । ସାବ ମାସେ ବଛର ଦିନେ, ବୈଚେହି ମା ପ୍ରାଣେତେ ।
ବଡ ଆଶା କରି ମାଗୋ, ତୋମାୟ ଚଳଣ ପୂଜିତେ ॥
- ୨ । ଫୁଲ ମାଳା ଗାଁଥି ଆମରା, ଦିବ ତୋମାୟ ଗଲେତେ ।
ନ ବ ବନ୍ଦେର ଗୀତ ମଞ୍ଜଲେ, କାଟିବ ନିଶି ସଙ୍ଗେତେ ॥
- ୩ । ତିରିଶ ଦିନେ ତିରିଶଟି ଫୁଲ, ଦିବ ତୋମାର ଘଟେତେ ।
ଆସିବେ ସଂକ୍ରାନ୍ତି ତିଥି, ପାବି ନା ମା ବାଖିତେ ॥
- ୪ । ଆସା ଯାଉୟା କରବେ ମାଗୋ, ତୁମି ସାଲେ ସାଲେତେ ।
ଅମୁଲା କଯ ଏ ଜୀବନ, ମିଛା ମାଗୋ ଭବେତେ ॥

ଚଳ ଯାବ ଭାଇ ଭୁଡ୍‌ଭୁଡା ଆମେ ।

ଅଷ୍ଟ ପାଇ ନା ହେ କୋନ ଜନେ ॥ ୧୯ ୪

- ୧ । କୋନ ପୁରୁଷେ ବୀଧି ଛିଲ ଭାଇ, ଶୁନେହି ପରମ୍ୟଥେ ।
ବୀଧି ଭେଲେ ଭୁଡ୍‌ଭୁଡା ବହେ, ଦେବି ଏଥନ ନ ଯନେ ॥
- ୨ । କୋନ ସମୁଦ୍ରେ ଶ୍ରୋତ ଛିଲନେ, ବହୁତେ କିବା କାରନେ ।
ଯନେ ଭାବି ଚିନ୍ତା କରି, ଅଷ୍ଟ ପାଇ ନା ହେ କୋନଖାନେ ॥
- ୩ । ମାଗୋ ଆମି ଆମ କରିବ, ମକର ଆସବେ ଯେଦିନେ ।
ଚରଣ ଧୂଯାବ ମାଗୋ, ଭୁଡ୍‌ଭୁଡାରୀ ଜଳ ଏନେ ॥
- ୪ । କୋନ ଦେବ ଅଧିପତି, ବସତି ଆହେ ସେଇଖାନେ ।
ପୂର୍ଣ୍ଣବ୍ରକ୍ଷ ନାରୀରଥ; ଛଲନା ତାର ସେଇଖାନେ ॥
- ୫ । ଭୁଡ୍‌ଭୁଡାତେ ଆମ କରିଲେ, ଶାନ୍ତି ଆସେ ଜୀବନେ ।
ଗଲା ଭାଗୀରଥୀ ବହେ, ଦେବତେ ପାବେ ସେଇଖାନେ ॥

- ୬। କେନେଲ୍ ଦିଶା ହାରା, ହୟେଛେ ମରାର ପ୍ରାଣେ ।
ଅଯୁଦ୍ଧ କଥ ଭୁଡ୍‌ଭୁଡ଼ାଟି, ରେଖେ ଦିଶ ସାବଧାନେ ॥
- ଭୁଡ୍‌ଭୁଡ଼ାଟୀ ଏକର ମେଳା ଗରମ ଜଲେତେ ।
- ତୋରା କେ ଯାବି ଭାଟି ସିନାତେ ॥ ୩୫
- ୧। ଯକରେତେ ଯକରୁ ସିନାନ, ଫିରିଛେ ସାଲେ ମାଲେତେ ।
ଏ ଜୀବନ ରବେ କି ଭାଟି, ଯକର ଦିଲେ ସିନାତେ ॥
- ୨। ଭୃତ୍ୟଗଣ ଭକ୍ତାଧୀନେ, ଆମା କବି ମନେତେ ।
ଏ ଜୀବନ ତେଯାଗିଲେ, କିବେ କି ଆର ସିନାତେ ॥
- ୩। ତତିର ଚରଣେ ଯତି, ସଦା ଆତେ ଏହି ଚିତ୍ତେ ।
ଏ ଜୀବନ ଭବେ ସୀଚି, ପାରି ଯଦି ଥାକିତେ ॥
- ୪। ଏ ଭୁବେତେ ଏ ଜୀବନ, ଆସେ ନା ଭାଟି ଥାକିତେ ।
ଅଯୁଦ୍ଧ ଭାବିଛେ ବସି, ସଦା ଆହେ ଚିତ୍ତେ ॥
- ଭୁଡ୍‌ଭୁଡ଼ାଟି ଦେଖି ରଯନେ ।
- ଗୋଟୀଟି ଦତ ତଳ୍ କି କାରଣେ ॥ ୩୬
- ୧। ବେଦର ମା ଗୋଟୀଟି ବୀଧ, ବଲେ କାଟିଲୀ ଶୁଣି କାନେ ।
ହାଥା ବବେ ବୀଧ ଭେଦେ ଭାଟି, ଦହ କାଟିଲ ସେଇଥାନେ ॥
- ୨। କୋନ ଅବତାରେ ମା, ସମ୍ପତ୍ତି ଛିଲ ସେଇଥାନେ ।
ଦୁଗେ ଯୁଗେ ନାମ ରହିଲ ମା, ଭୁଡ୍‌ଭୁଡ଼ାଟୀ ଜଳପାନେ ॥
- ୩। ବୈଶାଖ ମାସ ସଂକ୍ରାନ୍ତି ଦିନେ, ଭଗ୍ନ୍ତା ସିନାଟି ସେଇଥାନେ
ଅଭଳ ପୂଜା ହଲେ, ଭଗ୍ନ୍ତା କଥେ ଗଲନେ ॥
- ୪। କନ୍ତ ବାନ୍ଧ ଭାଙ୍ଗ ବାଜେ, ଭଗ୍ନ୍ତା ଯାଇ ଭାଟି ସିନେବ ।
ଜନେ ଜନେ ନାମ ଭାକେ ଭାଟି, ଶୁଭା କଥେ ଭାଙ୍ଗନେ ॥

१। भुड्डूड़ार बुत्तान्त कथा, अमुल्य वर्णन करे ।
यात्रा करि देख आसि, जल बेहिराहे भाई क्रेमने ॥

केवल भवे दृदिनेर तरे ।

बैंचे आहे केवा संसारे ॥ रु १

१। आहाड़वाते मकर मेला, भुड्डूड़ा हे नाम घटे भावे
शीतकालेते गरम झले, चान कर भाट मरवे ॥

२। असे दिले सधे यावे, अगणे तीर्थ मिले ।
कूयार वेडे कि जाने भाई, नदीते हे ढेउ मारे ॥

३। देख ये जन बुखवे सेकन, बल वे हे घरेपरे ।
यात्रा करि देख आसि, चान कर भाट एकरे ॥

४। अमूल्य कर मिछा सत्य, देख आसि नयन भवे ।
उनिले कि खिदा मिटे, से दुखाते कि ना पारे ॥

आहाड़वा भाई बहु नदीते ।

समन नामल केनेल वाधिते । रु २

१। पाईप आलूटाके ट्राके, वाखा मिळ झुकिके ।
निरुद वरण बाटुरी साथे, इल दृइजन डिउटिते ॥

२। कत आमिन कत मिशिन, आनूल मटर ट्राकेते ।
चेंगुपुल दले दले, आसि आमडा देखिते ॥

३। आमिन बाबू लाईन दिहे, निर्मल वरिं चालाहे ।
कत फुटे आहे पाथर, साहेब आसे देखिते ॥

୧। ଅମୁଲ୍ୟ ଲାଗେ ଭାବିତେ, ଥେ ଦିନ ଜମିର ଲୋଟିଶ ପାଇ
ହାତେ ।

କୁଳ ଏକର ସୀତ କାଠୀ ଜମି, ବଇଲ ନା ଭାଟ ଚଖିତେ ॥

ମନ ୧୦୧୯ ମାଲେ ।

ଏ କାଜ ଖୁଲେ ଦିଲ କେନେଲେ ॥ ୧୯ ୯

୧। ଆମିନ ଆଲ୍ ଦଲେ ଦଲେ, ଆଦି କଥା ଦି ଥିଲେ ।

ଚେନ ଥିବେ ଦୁରସ୍ତିନେ ଡାଳେ, ଟାପେର ନଥର ଲେଟେ ତୁଲେ ।

୨। ଆମିନ ସାବୁକେ ଶୁଧାଲେ, ହର୍ଷ କଥାଟି ନା ଦେଇ ଥିଲେ ।

ଏ ଜାନି କି ହେ ବଳେ, କକା ଅଫିମେହ ଦେଇ କେଲେ ।

୩। ନନ୍ଦା ଦେଖି ବିଚାର କବେ, ଟାକେ ମିଶିନ ଦେଇ ଘେଲେ ।

ଜୀପେ କବେ ସାତେବ ଆସେ, ନଦୀ ବହିଃ ଚଲେ ।

୪। ଜମିର ଲୋଟିଶ ଦିଲ ଫେଲେ, ଅମୁଲ୍ୟ ଡେବେ ଥିଲେ ।

କୁଳ ଏକର ସୀତ କାଠୀ ଜମି, ଡୁବେ ଗେଲ ବେଳେଲେ ॥

ଜୀବେର ଗତି କେ ବିଖାସ କରେ ।

ଦେବେ ଲିବ ହେ ନନ୍ଦନ ଭବେ ॥ ୧୯ ୧୦ ।

୧। ଆହାଡ଼ାରୀ ବଙ୍ଗ ନଦୀ, ବୀଧେ ଦିଲ ସତକାରେ ।

ବାଲି ସିମେଟ୍ ଛଡ଼େ ନଦୀ, ବୀଧେତେ କି ପାଥରେ ॥

୨। ଚଲ ସବେ ଦଲେ ଦଲେ, କୁଳ ଦିନ ଯାତ୍ରା କରେ ।

ହୃତନ ଡେବେ ବୀଧା ଦୀନେ, ଆନ କରିବ ମକରେ ।

୩। ଦେଖଲେ ଗୀଥା ରହି ପୌତକେ, ଦେଖବେ ନା ରହିଲେ ଘରେ ।

ଏ ଜୀବନ ତେଜାଗିଲେ, ଆସିବେ କିହେ କିହେ ॥

୪ । ମନ ୧୦୭୯ ମାଲେ, ଅମୁଳା ଭେଦେ ବଲେ ।
କେବଳ ଆସା ଯାଓୟା ଦୁଇନ, ଏହିତୋ ଭବେର ବାଜାରେ ॥

- ଅକ୍ଷ ମୂଳି ଆହେ ବନେତେ ।
ପୁତ୍ର ସିଙ୍ଗୁ ମୂଳିର ମାଧ୍ୟେ ॥ ସଂ ୧୧
- ୧ । ଅଯୋଧ୍ୟାର ଦଶରଥ, ଗେଛିଲ ଶିକାବେତେ ।
ଜଳାଶ୍ୟେ ଆଟୀ ବାନ୍ଧି, ଆଜେ ରାଜୀ ଆଡ଼ିତେ ॥
- ୨ । ତ୍ରିମାତେ ଆକୁଳ ପିତା, ଗେଲ ଜଳ ଆନିତେ ।
(ଜଳ ଦୂରା) ଶାନ୍ତ ଶକ୍ତ ଶୁଣି ମାରେ ରାଜୀ ବାନେତେ ॥
- ୩ । ଶିକାର କରିଲ ରାଜୀ, ଦେଖି ଆମି ମାଙ୍କାତେ ।
ହାଇ କି କରି କାର ପୁତ୍ର, ମାରି ଆମି ପ୍ରାଣେତେ ॥
- ୪ । ମରି ଥରି ବଲି ପୁତ୍ର, ଡାକେ ଉଚ୍ଚଶରେତେ ।
ଅକ୍ଷ ମାତା ପିତା ଆମାର, ବହିନ ଓ ଭାଇ ସବେତେ ॥
- ୫ । ଭାବିତେ ଲାଗିଲ ରାଜୀ, ଘଟେ କି କପାଲେତେ ।
ଅମୁଳା କ୍ୟ ଦିବା ନିଶି, ଗେଲ ଆମାର କୌଦିତେ ॥

କୌଦାଲେ କୌଦିତେ ହବେ ଭାଇ ।

ପ୍ରମାନ ଦେଖ ଦଶରଥେ ପାଇଁ ॥ ସଂ ୧୨

- ୧ । ପର ନାରୀ ଦର୍ପ କରି, ବାବନ, ମୀତା ହରେ ନିଯେ ସାର ।
ଶୁଯାଗଙ୍ଗ୍ୟ ନାତି ପୃତି, ସବଂଶେ ସର୍ବ ହରାଇ ॥
- ୨ । ବନ୍ଧୁକର ନାମେ ଦଫ୍ନ, ବୁନ୍ଦି ମେ କରିବେ ଖାର ।
ପାପେର ପ୍ରମାନ ଶୁଣି, ଶରୀରେ ଡାକେ ଟିଲାର ॥

- ୩ । ଭାଇ ଅଂশ ସମାନେ ସମାନ, ଆହେ ତୁଳିଯାଯି ।
ଅନାଚାର କରେ ବାଲି, ରାଜୀ ମରେ କିମ୍ବକିକ୍ଷାଯାଏ ॥
- ୪ । କୁକର୍ଣ୍ଣ ଶୁକର୍ଣ୍ଣ ଫଳ, ଲିବେ ନାକୋ ଭାଇ ।
ଅମୁଲ୍ୟ କଥ ଅନ୍ତିମ କାଳେ, ନମିବେ ସଙ୍ଗେ ବେଢାଇ ॥

ଆମ ଯେ ରେ ମେହି ହୟ ନା ତୋର ଛାଡ଼ା ।

ମାଡ଼ି ଦିବ ଯେ ପେହା ପାଡ଼ା ॥ ୧୯ ୧୩

- ୧ । ଗୋଟିଏ ବାଧେ ଲିବ ଚିଡ଼ା, ଲିବ ଯେ ମଟକ ଭାଡ଼ା ।
ପୁରୁଷାଳେ ଆମେ ଦିବ, ପିଲିକ ମାଡ଼ି ଏକ ଜୋଡ଼ା ॥
- ୨ । ମାଡ଼ାର ଟାକା ମୋଦ କରିବ, ଲେ ଟାଢ଼େ କୋଦାଳ ବୋଡ଼ୀ ।
- ୩ । ମୁଖଟି ଫୁଲାଯ ବସିବି ଯଦି, ପାବି ଧୟେର କାଠ ଫାଡ଼ା ॥
- ୪ । ଲାକ୍ଷ ମାବନେ, କାଚ୍ଚଳ ମାଡ଼ି, ଓ ବଟ ପାଲାଇ ଥାଟ
ବାପେର ଥାଟି ।

ଅମୁଲ୍ୟ କହି ବଟଯେର ଛାଡ଼ା, କେବେ ଅନ୍ତ ହୟ ଦଢ଼ି ॥

କି କରେ ଧନ ବାଧିଲି ମାଥାଟା ।

ଆମାର ପଡ଼ଳ ର୍ତ୍ତୟେ ଚୋଥ ଛଟା ॥ ୧୯ ୧୪

- ୧ । ଅଭାବେ ଉଠିଲ ଭାନୁ, ଦେଖାଇ ଯେବେ ଛଟାଟା ।
କପାଳେ ମିଳୁରେ ବିଳୁ, ଦେଖାଇ କି କୋଟାଟା ॥
- ୨ । କେଶେ ଡୁପର ମାଳା ଗୀଧା, ଲାଲ ନୀଳ ମାଦାଟା ।
ମନମୋହିନୀ, କୁପେ ଟାନି, ଦେଖି ଓ ଲାଲ କିଟାଟା ॥
- ୩ । ଅଧାର ରଜନୀ ନିଶି, ପୂର୍ଣ୍ଣମା ଟାଦେର ଛଟା ।
କି ଦୁଲ୍ଦର ମନୋହିଟ, ଦେଖାଇ ଦେଲ କୋଟାଟା ॥

୪ । ଅଧାର ସବେ ଡିବୁର ଆଳ, ସୋଭେଛେ କି ମାଆଟା ।

ଅମୁଲ୍ୟ କଥ କଲି କାଳେ, ଉଠେଛେ ଜାଳ ଝାଟାଟା ॥

ଅଯୋଧ୍ୟା ତୁବନେ !

କତ ବାନ୍ଧ ବାଜେ ସଥନେ ॥ ୩୯ ୧୫

୧ । ଦଶବର୍ଥ ରାଜ୍ଞୀ ଦିଗ୍କେ, ଜାଗାଇଲ ନିମ୍ନଶ୍ରେ ।

କାଲି ରାଜ୍ଞୀ ହଇବେ ରାମ, ବସିବେ ମିଂହାସନେ ॥

୨ । ଦାସ ଦାସୀ ଫୁଲ ତୁଳି, ସାଜାଇଁ ଭାନୀ ଥାନେ ଥାନେ ।

ଦୟାରେ କଦଲି ପୁଣି, ସାଜାଇଁ ଆଭବଣେ ॥

୩ । କୁଞ୍ଜୀ କୁମନ୍ତଲାଲୟେ, କୈକେଯୀ କେ ବକିଛେ ।

ରାମ ରାଜ୍ଞୀ ହଲେ ଭରତ, ରଇବେ ଓ ଡାଇ ଅଧିନେ ॥

୪ । କୈକେଯୀ ରାଙ୍ଗାକେ ବଲେ, ବର ଦୁଃଖ ଦାଉ ମୋରେ ।

ଅଯୋଧ୍ୟାତେ ଭରତ ରାଜ୍ଞୀ, ରାମଙ୍କ ସାକ କାଲନେ ॥

୫ । କୈକେଯୀର କଥା ଶୁଣି, ଭାବିଛେ ରାଜ୍ଞୀ ସନେ ।

ଅମୁଲ୍ୟ ବଳନେ ଭଲେ ବସିଯା ନିରଜନେ ॥

ମୁନ ବର୍ତ୍ତେର ଉଠେଛେ ମାଡ଼ୀ ।

ଓ ମାମ ମୁହାନ୍ତି ହେ ପଯସା କଡ଼ୀ ॥ ୩୯ ୧୬

୧ । ଟାଙ୍କା କଡ଼ୀର ଉପାୟ ତୁମ୍ଭି, କି କର ବଳ ଶୁଣି ।

ଛାଗଲ ଶୁଖିଡ଼ି, ବିକା କିନା, କରହେ ଗରୁ ଭେଡ଼ି ॥

୨ । ପୋଷେର ହଇଲ କୁଡ଼ି, କରହେ ମାଡ଼ାମାଡ଼ି ।

ଶିଦା ଶୁଶ୍ରା କରେ ଦିବ, ସାଉ ବାଜ୍ଞାର ଦୌଡ଼ାଦୌଡ଼ି ॥

୩ । ବଟହେର କଥା ଶୁଣେ ଶୁଣେ, ଅମୁଲ୍ୟ ଭେବେ ହୁ ଦାଡ଼ୀ ।
ଆରୁ ସିଂହା ବାକି କିଛୁ, ଆହେ ବିଷା ଚାର ବାଡ଼ୀ ॥

୪ ରାମ କରିଛେ ରୋଦନ ।
ପିତାର ଧରିଛା ଦୃଢ଼ି ଚରଣ ॥ ରୁ ୧୧

୧ । ବିଦ୍ୟା ଦାନ ପିତା ଆମାରେ, କରିବ ସବେ ଗମନ ।
କୈକେଯୀ ବିହାରୀ ମୋରେ, ଦିଯେଛେ ଦାରୁନ ବର୍ଜନ ॥

୨ । ଶୁନମି ଚରଣେ ମାଗୋ, ବିଦ୍ୟା ଦାନ ମୋରେ ଏଥନ ।
ଅଯୋଧ୍ୟାକେ ଭରତ ରାଜୀ, ତାଜି ଆମି ସିଂହାଶନ ॥

୩ । ଶୁନିତା କାହେତେ ରାମ, ମାଗିଛେ ବିଦ୍ୟା କଥନ ।
ଶୁନିତା କୁ ସଂଗେ ବାଢ଼ା, ନିଯେ ଲେ ଶାଖରେ ଲଙ୍ଘନ ।

୪ । କୌଣ୍ଠା ଭନନୀ ମାଗୋ, କବି ତୋମାଯ ନିଷେଦନ ।
ତୋମାର ଉଦରେ ମାଗୋ, ଫୁଲ ତଳ ଅକୀରଣ ॥

୫ । ହରି ହରି ସବେ ରେ ମର, ବବେ ନୀ ଭୁବେ ସଞ୍ଚନ ।
ଅମୁଲ୍ୟ କୁ ଅନ୍ତୀମକାଳେ ପାଇଁ ନା ଜମେର ଦମନ ॥

ପିତ୍ରୀତିର ଭାବ ନଥରେ କୋଳେ ।
୬ ଶ୍ରାଵ ରେଖୋ ସଦି ଯତନେ ॥ ରୁ ୧୮

୧ । ଇକୁଳ ଉକୁଳ ନଦୀ, ବଟିଛେ ଦେଖ ଉଜାନେ ।
ଶ୍ରେମ ଶିରୀତି ଭାଲୋଦାଳୀ, ରେଖୋ ସନ୍ତୁ ଗୋପନେ ॥

୨ । ଆକାଶେ ଚଲିଛେ ଗାଡ଼ୀ, ନାମଛେ ଦେଖ ଟିକାନେ ।
ତୋମାର ଛାଡ଼ା ଏ ଯୋଦନ, ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଥିବେ କେମନେ ॥

୩ । ଆସା ଯାଉୟା କହିବେ କଥା, ତୁମି ହୁ ମାବିଧାନେ ।
କରବ ଖେଳା ନିରଜନେ, ଲୋକେ ଯେବ ନା ଜାନେ ॥

୪ । ଫୁଲେର ମଧୁ ଫୁଲେ ଭବେ, ରେଖୋ ଦିନୁ ଯତନେ ।
ଅମୁଲ୍ୟ କହି ଭୁଲବ ନା ସଇ, ବୀଟି ସଦି ଜୀବନେ ॥

ଏ ରାମ ବନେ ସାଜିଲ ।

ଶିବେ ଶିକ୍ଷା ଝୁଟି ବାହିଲ ॥ ସେ ୧୯

- ୧ । କୌଣ୍ଡିଆ କୌଣ୍ଡିଆ ସୀତା, ଶାଙ୍କୁଡ଼ୀର କାହେ ଗେଲ ।
କପାଳେ କଲଙ୍କ ମାଗୋ, ବିବି ମୋରେ ଘଟାଇଲ ॥
- ୨ । ସୀତାରେ ଲଈଯା କୋଳେ କୌଶଲା ବୁଝାଇଲ ।
ଦ୍ୱାରୀ ମେବା ଶ୍ରୟତନେ, କବ ମା ତୁମି ଭାଲ ॥
- ୩ । ଆଭରନ ଡେଯାଗିଲ, ଶାହେର ବାକଳ ପିହିଲ ।
ପିତାର କାହେତେ ରାମ, ସୀତା ଲକ୍ଷଣ ଚଲିଲ ॥
- ୪ । ଭରତ ନା ଘରେ ଛିଲ, କୈକେଯୀ ବିପଦ ଘଟାଇଲ ।
ଅମୂଳ୍ୟ କଥ ଦିବାନିଶି, ଦୂରନେ ପଡ଼େ ଜଳ ॥

ଶ୍ରାଵ ଗେଲ ଭାଇ ଆମାଯ ତ୍ୟଜିଯା ।

ମୋରେ ଅମାଧିନୀ କରିଯା । ସେ ୨୦

- ୧ । ଅର୍ଥମେତେ କତ ଜୀଳା, ଦିଯେଛେ ଭାଇ ମେହି କାଳା ।
ଅନେବ ବିଚ୍ଛେଦ କରି, ମେ ଧନ ଗେଲ ଚଲିଯା ॥
- ୨ । ଅହରେ ଅହରେ ନିଶି, ଆହି ପଥ ହେରିଯା ।
ଅଞ୍ଚରେ ଦାରୁଳ ଜୀଳା, ଦିଲ ଖମେର ବୁଦ୍ଧୟ ॥
- ୩ । କୌଣ୍ଡି କୌଣ୍ଡି ଧାରେ ଅଁଥି, କୁଞ୍ଜେ ଆହି ବସିଯା ।
ତିଳେକ ନା ବୀଚେ ଆଶ, ତୀରେ ଆସି ଛୁଲିଯା ॥
- ୪ । କାଳା ଆମର ଗଲାର ମାଳା, ଛିଲାମ ରୂପ ହେରିଯା ।
କୋଳ ବିବାଦୀ ବାଦ ସାଜିଲ, ସାମେ ନିଲ ହରିଯା ॥
- ୫ । କତ ନା ଚାତୁରୀ କରି, କୁଳ ନୀଳ ହରିଯା ।
ଅମୂଳ୍ୟ ଭାବିଛେ ବସି, ମାଯା କାଳେ ଫୋସିଯା ॥
- କେନରେ ମସୀ ଭାବିଛ ମନେ ।
- ପିତ୍ରୀତ ବୁଝିବେ ନା ଗୋପନେ ॥ ସେ ୨୧

- ୧। ସତ ସଥୀ ସୁକ୍ଷି କରି, ସମ୍ମା ଯାଇ ମିଳାନେ ।
ଶୁଣି ଆଭଦ୍ରଣ ରାସୀ, ଚାନ କରେ ସଥୀଗଣେ ॥
- ୨। ଚଞ୍ଚଳ ଚମକିତ ମନ, ହୟେ ସତ ସଥୀଗଣ ।
ଅଭାବେତେ କିଜପେତେ, ଫିରେ ଯାଇ ଭାଇ କେମନେ ॥
- ୩। କର୍ମକୁଳି ସବେ ମିଲି, ଚାହିଁଛେ ନିଜ ପ୍ରାଣେ ।
ଗଲେ ହାତ ଦିଯା ବଲେ, ସଞ୍ଚ ଲଯେଛ ଭାଇ କୋନ ଜନେ ॥
- ୪। ଜାନେ ନା ବୁଝେ ନା କିଛୁ, ଶୁଣେ ହିଲ ପୂରାନେ ।
ଅମୂଳ କର କରଜୋଡ଼େ, ଶୀଘ୍ର ନାହିଁ ତାର ଜୀବନେ ॥

ଓ ବାମେରେ ଦେଖିଯା ।

ବାଜା କାନ୍ଦେ ଦୁଲାଯ ଲୋଟିଯା ॥ ରେ ୧୧

- ୧। ଅଯୋଧ୍ୟାତେ କାନ୍ଦେ ସବ, ଯେଥାନେ ଯେ ସମୟା ଲୁଟିଯା
ପଞ୍ଚପଞ୍ଚ କାନ୍ଦେ ସବ, ହର୍ଷ ଡାଲେ ସମୟା ।
- ୨। କୌଣ୍ଟା ଶୁଭିତା କାନ୍ଦେ, ଶ୍ରୀରେ କର ହାନିଯା ।
କୋଣେର ବାହା ବନେ ସାଜେ, ପିତାମାତା ତାଜିଯା ॥
- ୩। ଯେ ଦିକେ ଯାଇବେ ରାମ, ହଇବେ ଆମାର ଦୁର୍ଗାମ ।
ଏ ହେବ ପୁତ୍ରକେ ଢାଢି, ଶ୍ରୀ ବମ ହଇଯା ॥
- ୪। ନିଜ ପ୍ରଭୁ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ୟାମୀ, ହରେଛେ ମହାମାୟା ।
ଅମୂଳାମୀ ଅଞ୍ଜିମ କାଳ, ଦାମ ପ୍ରଭୁ ପରଜାଯା ॥

ଏ ଦେଖ ସହି କଦମ୍ବ ମୂଳେ ।

ସଞ୍ଚ ଲଯେଛେ ମେ କି ଛଲେ ॥ ରେ ୧୨

- ୧। ଦୂନଯନେ ଫିରି ଚାହେ, ସତ ସଥୀଗଣ ମିଲେ,
ଲଲିତା ବିଶ୍ଵା ବଲେ, କେ ତୁରି କଦମ୍ବ ଭାଲେ ॥
- ୨। ଓହେ କାଳା ଦିଲେ ଜାଳା, ଲଞ୍ଜାତେ ପ୍ରାଣ ଦୀଁଚେ ନା ।
ଏ ମାନ ଭଦ୍ରମ ସବ, ମକଲି ହେ ମମୁଳେ ॥

୩ । ଆମାର ସନ୍ତ ଦୀଖ ହେ ଫେଲି, ତୁମି କୁଳ ନାପିଲେ ।
ଅମୁଲ୍ୟ କଯ ପ୍ରେମ ପିତ୍ତି, ଯେନ ଗାଗାରୀ ଡୁବାଇ ଜଲେ ॥
ବାଖ ଭୁ ରମ ଦିଯେ ଆଭରନ ।
ଅଭୂ କବ ଲଜ୍ଜା ନିବାରନ ॥ ୩୯ ୨୪

୧ । ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟମୀ ରାତ୍ରାଯଥ, କେବ ହେ ବର ଛଲନ ।
ଆମରା ନାରୀ ବୁଝାତେ ନାରୀ, ସିମାନେ ହୟ ମନ ॥
୨ । ମାନ୍ତାରେ ଭୁଲାୟେ ତୁମି, ଖେଯେଚ ଦରି ମାଖନ ।
ସେଦିନ ହତେ ଯତ ସହୀର, ଘୁରିଛେ ତୁଟି ନୟନ ।
୩ । ତୁମି ଜଗତେର ପତି, ପେଯେତି ମୋରା ଚେତନ ।
ଅମୁଲ୍ୟ କଯ ହରି ହରି, ହରି ହରି ବଳ ମନ ॥
ମହାଜନେ କବିଛେ ଜୀବୀ ।
ବଳ ଉପାୟ ଆମି କି କବି ॥ ୩୯ ୨୫

୧ । ଜମି ଦିଯେ ଧାନ ନିଯେତି, କରି ନା ଆମି ଚୁରି ।
ସାତ ମନ ଧାନେର ବୀଚେର ଜମି, ଗେଲ ହେ ସବହି ମରି ॥
୨ । ଅମାନ୍ତରେ ଟାଙ୍କା କଟି, କରେଛି ଦିନା ଚାରୀ ।
ଛିଯାତର ସାଲେରେ ଭାଟି, ବାର ମନ ଧାନ ଥୁଲ କରି ॥
୩ । ଧରେ ଚୌଦ୍ଦ ପବେରୋଟା ଜୀବ, ଶୁଣି ଆମି କି କରି ।
ଛେଲା ପୁଲାର ସଞ୍ଚାପେତେ, ଚିନ୍ତାତେ ଆମି ମରି ॥
୪ । ନିବେଦନ କରି ଆମି, କୁନ ହେ ମେଲେଟାରୀ ।
ଆସିବେ ମନେ ନା ଦିଲେ, କ୍ଷାଇ ଲୋଗ୍ ବେହେ କ୍ଷକ୍ଷକ କରି
୫ । ନାପିତ କାମାର ବାଗାଲକେ ଧାନ, ଦିଯେଛି କର୍କି କରି ।
ଅମୁଲ୍ୟକେ ବଳେ ସବହି, ଓ ତୋର ସାତ ପୁରୁଷେର ନାହି ଧାରୀ
କୁନେର ବୁନ୍ଦୁ ବିଲ ବିଦେଶେ ।
୬ । ଆଗ କୀନ୍ଦେ ହେ ଉଠେ ବସେ ॥ ୩୯ ୨୬

- ୧ । ଚାନ୍ଦକିଳୀ ବାହୀ ପାରେ, ଆହେ ଶେ କତ ଆସେ ।
ଖାମେର ବିହରେ ନିଶି, ଗେଲ ହେ ଉପବାସେ ॥
- ୨ । ଭନ୍ଦ ନଳିନୀ ସୀତା, ପଡ଼ି ସନେ ସାହି ସରବାସେ ।
ଆମି ଅଭାଗିନୀ ଯାଧା, ଝାଲି ହେ ବୁଝେ ବସେ ॥
- ୩ । ଆଶାର ଆଶେ ରହିଲାମ ବସେ, ଭବୁ ହେ ମାଗ ନା ଆସେ ।
ଅମୃତ ବନ୍ଦ ବନ୍ଦ ନାହିଁ, ଦିନ ଗେଲ ପରିଯାସେ ॥

କାଜ କିହେ ଖାମ ମିଛା ପିରିତେ ।

କେବ ଏଲେ ନିଶି ଶଭାତେ ॥ ୩୯ ୧୭

- ୧ । ଦୂରେ ଯାଏ ହେ କାଳୋ ମୋଳା, ତୋର ମନେ ଭାବ ବନ୍ଦ ନା
ଆମାରେ ଯାଗିଯା ଆସେ, ନିଶି ପୃଥିବେ ହେ କାର ମାଟେ ॥
- ୨ । ଅଁଥି ଚଲୁ ଚଲୁ କରି, ଏସ ନା ମୋର ବୁଝେତେ ।
ଚଢା ଦୀଧିଯା ମାତେ, ଲାଜ ନାହିଁ ମୁଖେତେ ॥
- ୩ । ଉଠି ଚିହ୍ନ ଲାହେ କାଳୀ, ଏଲେତେ ରମଳାଳା ।
ଅମୃତ କର ଡରି ଲାମେ, ମଦା ଆହେ ଏହି ଚିହ୍ନେ ॥

ମାନବ ଭନ୍ଦ ମିଛାଟ ରେ ଥତନ ।

ଏ ସଂମାରେତେ କେଉ ନୟ ଆପନ ॥ ୩୯ ୧୮

- ୧ । ନିଶାସେର ବିଶାସ କରି, ଥେବୋ ନା ତେ କୋରକନ ।
କୌମଦିବେ ସମନ ଯାଏ ତବେ, ରତ୍ନଦେ ଦେବା ପୁଣ ଥନ ॥
- ୨ । ଚାରି ଫନେ ରହେ ଶାଟେ, ଲେଗରେ ତେ ଶ୍ୟାମାନ ଶାଟେ ।
ଶୁଣିବେ ଗାରେତ ସମନ, କରିବେ ଚିତ୍ତାଯ ଶଯନ ॥
- ୩ । ଝାଲିଯା ଆଞ୍ଜଳେର ଚିତ୍ତା, କରିବେ ଆମାର ଦାଙ୍ଗନ ।
ପଥେତେ କୀଟୀର ଯୀତନ, ହରି ବଜେ ସମ କନ ॥
- ୪ । ଏ ଦେହ ହଟେଲ ପତନ, ଗେଲ ହେ କୁହୋର ମତନ ।
ଅମୃତ କର ତବେ ଆର, କୋନ ଦିନ ଦରଶନ ॥

ତୁଟେ ସେ ଆମାର ନନ୍ଦ ପୁତ୍ରକି ।

ବେଳ ଥାର୍ଦ୍ଦ୍ରାଜୀ ପାରେତ ଦିଲି ॥ ୩୯ ୧୯

ଦେହିନ ହାତେ ମନ ହାରେ ଦିଲି ।

- ୧। ତୁ ଦେଇ ଆଖନ ଜାଲି ଦିଲି, ଅଛରେ ଜାଳା ଦିଲୀ ।
ହାତ ମାଆରେ ବୋଥ ଯେବେ, ଆଜ ବଡ଼ ହେ ଶେଳ ଦିଲି ॥
- ୨। ହେବ ସଥୀ ବମମାଳୀ, କରେ ମୋହନ ମୁରଳି ।
ବାଦା ବାଦା ନାମ ସବି, କଲାହିନୀ ନାମ ଦିଲି ॥
- ୩। ଅକିଶେବ ଚଞ୍ଚଳା ଆଲି, ଦିଲି ହେ ହାତେ ତୁଳି ।
ଅଗାଧ ସମୁଦ୍ର ଜଳେ, ଶୋଭେହେ କୋମଳ କଲି ॥
- ୪। ଶାର ମହ ବାସେ ସଥୀ, ମେଜେହେ ଚଞ୍ଚାବଲୀ ।
ଅମୂଳ ମିଶି କରେ, ଦାଷ ଏହୁ ପଦଧୂଳି ॥

ତୋର ମର୍ତ୍ତେ-ଭାବ କର୍ବ କେମନେ ।

ଓ ଦିନ ଦିଲି ହେ ମାଘ ଫାତୁନେ ॥ ରୁଃ ୩୦

- ୧। ଦିମେ ଦିମେ ଦିନ ବାଡ଼ାଲି, ବଲ୍ଲି ନା ଥୁଲେ କେନେ ।
ଚଳ୍ପ ଚିପା ଚିକନି ନିହେ, ଦିଲି ନା ଫିତା କିନେ ॥
- ୨। କତ ନା ବଲେହି କଥା, ଶୁଣି ନା ହେ ତୁଇ କାନେ ।
ଆସୁଛେ ପରବ ତାଡ଼ାତାଡ଼ୀ, ଗେଲି ନା ଦୌକାନେ ॥
- ୩। ପୋର ମାମେତେ ଲିବ ଶାଡ଼ୀ, ଯାବ ମକବ ସିନାନେ ।
ଟୁପ୍ର ମନ୍ଦେ ଚାନ କରିବ, ଗା ସିବ ସାବାନେ ॥
- ୪। ଚିନ୍ମି ନା ତୁଇ ଖିପି ପାନେ, ଅମୂଳ ଭାବେ ଘନେ ।
ତୋର ପିଣ୍ଡିତି ହଦେ ଗୀଥା, ବରିଲ ଆମାର ଜୀବନେ ॥

କୁଷ ଆହୁଲ ଜଳ ଦେ ପରାନେ ।

ଦେଖ ମାଗୀ ହୟେ ବାଗାନେ ॥ ରୁଃ ୩୧

- ୧। ମୌତଳୀ ବାତାସ ବହେ, ଶୟା ପାତି ବାଗାନେ ।
(ନିଜାଗତ ହହଲ ଅଁବି)
ନିଜାଗତ ହୟ ନା ଅଁବି, ନିଜ ନ୍ୟାହି ସ୍ଵପନେ ॥
- ୨। ଆସା ଯାଓଯା କହିବେ କଥା, ତୁମି ଦେଖୁ ସାବଧାନେ ।
ନିଜନେ ପ୍ରେ କରିବ, ଲୋକେ ଯେନ ନା ଜାନେ ॥
- ୩। ଫଲେ କୁଳେ ବୁଦ୍ଧରଲୋ, ଦେଖ ଭାବୀ ନୟନେ ।
ଦମ୍ପୁଣ୍ୟୋଗନ ଆମାର, ଅମୂଳ କିନ୍ତି ଜାନେ ॥

ଓହେ ବୀଶେର (ବୀଧା) ବୀଶିତେ ।

କତ ଆଲା ଦିଲ ହେ (ଆମାର) ପ୍ରାଣେତେ ॥ ରୁ ୩୨

୧ । ଫୁଲଯା ବେହି ରବେ, ଓ ସୂର ଲାଗିଲ ପାଞ୍ଜହେତେ ।

ଯା ବଳିବାର ବଲୁକ ଲୋକେ, ରହିଥେ ନା ଆର ବୁଲେତେ ॥

୨ । ଇଶାରା ନିଶାନ ବାଜେ, ଠେକେ ଆସି କାନେତେ ।

ଫୁକାବୀ ଫୁକାବୀ କାନ୍ଦି, ଶ୍ୟାମେର ବିରହେତେ ॥

୩ । ଯମୁନାରୀ ଯାଇ ଜଳେତେ, ଓ ଶାମ ଆଛେ କଦମ ତଳାତେ ।

ଗାଗାବୀ ଦରିଯା ହାତେ ଅମୃତ (ଅମୃତ) ଭାବେ ଘରେତେ ॥

ଶାମେର ମନ ଭାସାତେ ଦିନ ଗେଲ ଥର ।

ଦୁର୍ଥାଇ ଜନମ ଗେଲ ଏ ଜୀବନ ॥ ରୁ ୩୩

୧ । କତ ଛଲ ପ୍ରସରନା କାହି, ଆନିଲେ ହତ୍ତ' ଭୁବନ ।

ଆମାରେ ତାଙ୍କିଆ ତୁମି, ଯୋଗାଲେ ଦିନଭାବ ମନ ॥

୨ । ମାତ୍ର ପିତା ଉତ୍ସାହା, ଯତନ କରେ ପାଲନ ।

ବଡ଼ ଦାଦାର ଚୋଥେର ବାଲି, ଭାବେ ନା କରେ ସତନ ॥

୩ । ଆମି କୁଳବାଲା ଜାଣି, କେ କରେ ମୋରେ ସତନ ।

ଅମୂଳ ଭାବିହେ ମନେ, ବସେ ସାଇ ତାର ଏ ଜୀବନ ॥

ଏହ ଆର ମଧେ ନାହେତେ ଚିନି ।

ଏମେ ଦାଖ ହେ ପାଡଭାର ହେମାନୀ ॥ ରୁ ୩୪

୧ । ଭାଲ ଶାଢ଼ୀ ମାରା ମାମଜ, ଖାଦ ଆହି ଚା ଚିନି ।

ତୋର ହୁଥେ କି ହୁଥୀ ଆମି, କେବଳ ପ୍ରସରେ ମୋହିନୀ ।

୨ । ମକାଲେ ବିକାଲେ ମାଁକେ, ପାନ ଖାବ ହେ ତିନିଧାନି ।

ଆମର ଲିବ ଝୁଗକି ତେଲ, ଲିବ ଆୟନା ଚିକନି ।

୩ । ଫୁଦନୀ ପିତା ଲିବ ଆମି, ଗୀଥିବ କେଶେ ଥେବି ।

ହୁକାନେ ହୁ ଚେନ ମାକୁଭି, କିମେ ଦାଖ କ୍ଷାମ ଏଥିନି ॥

୪ । ଅନ ଓହେ ଚକ୍ରାନନ୍ଦୀ, ବଲି ହେ କୋଶର ବାବୀ ।

ଅମୂଳ କର କତ ଦିଲେ, ମିଳନ ହଇବେ ପ୍ରେରମିନୀ ॥

ସଥୀନ ଦାଙ୍ଗ ଛିଲ ଅମୃତରେ ।

ଦାଲାନ ଟିକୁଣୀ ନା ହର ସାଇ ମରେ ॥ ରୁ ୩୫

- ১। ছিল কেমন মিঞ্চীটা ভাই, চিত্র লেখে পাখরে।
গড়কপালী আন্কাঙ্গলা-চুলে ছিল কি করে ॥
- ২। ধৰ্ম কাৰিগৱেৰ অজ্ঞ, কৰেছিল কামাৰে ।
মানা ব্ৰহ্মেৰ লেখা, মাদাল আকা পাখরে ॥
- ৩। কোথা হতে পাথৰঙ্গলা, এৱে ছিল কি কৰে ।
কঁকি বৰ্ণা সদ'ল ঙুলা, উঠাইল ভাই কি কৰে ॥
- ৪। ই'টা সিমেন্ট বিচু ভাই ভাই, গাঁথা আছে পাখরে ।
চাৰিদিকে ভাৰ্তাৰী কাটা, জাদ পিটাটা পাখরে ॥
- ৫। যে না দেখে কাছে আসি, আছে মাঘৰ উদৰে ।
অমূল্য কৰ কাছে বসি, দেখেলি নয়ন ভৰে ॥

সইবে এই কলি কালে ।

আমৰা পড়লাম কীৰ্তন গোলমালে ॥ রং ৩৬

- ১। মাঝুৰ গশ্চিকি থাতা হয়ে, গ্রামেকে ডাক্তাব বুলে ।
বৰে ঘৰে চেঞ্জ কৰে ভাই, বল তোমাৰ কষ্ট ছেলে ॥
- ২। ধৰ্ম হে সৰকাৰেৰ আইন, ত্ৰিলোকটাতে কি কৰে ।
ভাৱেই দৃশ টাকা বেকন, থাজে হে বুলে চলে ॥
- ৩। গশ্চিকি কৰে লয়ে বাবু, কমা দিল অফিসে ।
বিচাৰ কৰি আৰ্ডাৰ দিল, মানৰ বেডেছে ভাৰত অঞ্চল ॥
- ৪। কিনতি চাৰটি শুত্ৰ থাদেৰ থাতে কিছু না মিলে ।
এ যুগতে অনাহতি, জমিতে না ধান ফলে ।
- ৫। আঁঠাৰোটা টাকা দিবে, অপাৱেশন হয়ে তবে ।
অমূল্য স্বাবিকে বসি, যেতে হবে হে হানপাতালে ॥

কালিঙ্গ কেন ও চান বদন । (তোমাৰ হৃদে আছে)
তোমাৰ হৃদে আছে এ জীৱন ॥ রং ৩৭

- ১। গোধুলি সেবলে মাঠে, উপনীত বৃন্দাবন ।
গোপীগণ সল্লা হেতি, নিলি হল জাগুন ॥
- ২। দৈৰ্ঘ্য পত শ্ৰেষ্ঠসিন্ধী, বেন হও উচাটন ।
আমি তোমাৰ তুমি, আমাৰ কাটাৰ হে জীৱন ॥

ପୌଷେର ଶେଷେ ବୀଟୁଡ଼ୀ ଘରେ ।

ଟୁଟ୍ଟ ଏଳ ଦେଖ ଦୂରାରେ ॥ ରେ ୪୧

୧। ଦୂରାରେ ଦୀଙ୍ଗାରେ ଟୁଟ୍ଟ, କେନ ଡାକ ଆମାରେ ।

ଜଲିଛେ ମୋମେର ବାତୀ, ଏସ ମାଗୋ ବାସରେ ॥

୨। ଉଠ ଉଠ ମଞ୍ଚମୈରେ, ବିଦ୍ୟାଯ କର ଆମାରେ ।

ଶତର ସରେର ଶୋକ ଏସେହେ, ଯାବ ଶିଳାହି ଘରେ ॥

୩। ଟୁଟ୍ଟକେ ବିଦ୍ୟା କରିଲେ, ସମନ ଭିଜେ ଲାରେ ।

ଅମୁଲା କଥ କି ଶ୍ରବୋଧେ, ରହିବ ମାଗୋ ଦିନ ଥରେ ॥

ତୋର ମଦେ କି ଆହେ ଗୋହିନୀ ।

ମାଲ ପରାଲୋ ଶାନ ସଜନୀ ॥ ରେ ୪୨

୧। ଆଡ ନଥମେ ମୁଚକି ହିସି, ଚାହିବେ ଖନ ମେଲାନୀ ।

ତୋର ପ୍ରେମେତେ ତାବୁ ଡବୁ, ଯୁଗ ଆମେ ନା ରଜନୀ ॥

୨। କାଳେ ମେଘେ ଘୋର କରେତେ ଦୀବିବେ ଚାତକିନୀ ।

ହୁଦ ମନ୍ଦିରେ ଥେଲ ଆସି ତୁମି କନ୍ତ୍ରା ଦାହିନୀ ॥

୩। ନବୀନ କିଶୋରୀ ହେବି ଦେଖି ତୋମାଯ ନାଗଦୀ ।

ଅମୁଲା କଥ ଆମାର ଉଦର, ପୁରେ ଦେ ଶାନ ସଜନୀ ॥

ସତ୍ୟାଶା ରହିଲ ନିରେତେ ମରଣ ଦିଲି ମା ଆଚନ୍ଦିତେ ॥ ରେ ୪୩

୧। ଦାରି ମାହାତ ଦଲେ ହାଜାର, ଟେକ ଟାକା ଜମା ଆଛେ ।

୧୧୯ ମନ ଧାନ ଆଦ୍ୟ, କରୁବ ପୌଷେତ ମଧ୍ୟକେ ॥

୨। ପୌଷେର ନଦିନ, ଶନିବାରେ, ନିଶି ଗତ ପ୍ରକାଶେ ।

ମନ ବାହା ନୀ ପୂରିଲ, ମାଯେବ ମନ୍ଦିର କରିଲେ ॥

୩। ମୁଖେ ଦୁର୍ଗା ଦୁର୍ଗା ବଲେ, ମରଣ କାଳେର ସାକ୍ଷାତେ ।

କପାଳେ ନା ଛିଲ ଲେଖା, ମାଯେର ମନ୍ଦିର କରିଲେ ॥

୪। ଝବି ମାହାତ ଦଲେ ଶମନ, ଏଳ ଦେଖି ସାକ୍ଷାତେ ।

ଅମୁଲା ଲାଗେ ଭାବିଲେ, କୌଣସିଛେ ଆଶ ଶୋକତେ ॥

ଭାଲସାମା ପ୍ରେସ ଗାଛେକ ପିହାରା ।

ଓ ଶାମ ବୁଲିଛେ ଯେମନ ଦୀତଚକାରା ॥ ରେ ୪୪

୧। ସମୁନାନୀ ହାଇ ହେ ଜଲେ, କେନ କର ଉପାରା ।

ଶୁଚକ ଶୁଚକ ହିସି, ବୁଝି ନା ହେ ଇଶାରା ॥

୨। ଫୁଲେର କଳି ଦେଖି ଜଲି, ନିତ କରେ ଆନାଗୋନା ।

ଚମି ଚମି ମୁଖ ଥାଛେ, ମେଜେ ଖୁଣେ ଭରା ॥

- ৩। প্রেম পিরীতি ভালবাসা, তুমি হে মনোচর্চা ।
 অমূল্য কথ অস্তিম কালে, হয়েছে দিশাধারা ॥
 কংগ্রেস রাজত্ব নিল ।
 ও জাবমানীতে ভাত খাওয়াইল । রং ৪৫
- ১। পিতল কাঁসার দাম বাড়িল, কপা তাষা লুকাইল ।
 কাগজ ছাপী মোট করিল, টিনের পয়সাতে মূলুক নিল
- ২। দেশেতে না ধান বাখিল, গম মাটিলো হে নামাই দি-
 টাকা দিয়ে চাল মিলে না, মাইলো ঘাঁটা থাকে দিন গেল ।
- ৩। বড় বড় চাবী দিকে, লোটিশ জাবী করিল ।
 বি,ডি,ও সাহেব বলে তারে, ধান দিবে কিমা বল ॥
- ৪। ধান দিয়ে সে টাকা পাল, গরীবদের মরুন তল ।
 ধান খুজলে ধান মিলে না, জমি জায়গা বিকে ফুটাইল
- ৫। কংগ্রেসের রাজত্বে কাবো, শাপি শাখে না হল ।
 অমূল্য কথ এ রাজত্বে, চো কারবাৰ পড়িল ॥
 চাবি আৰো মূল্য ।
- টুষ্ণির গান লিবে এস চলে ॥ রং ৪৬
- ১। চার আনাতে একটি মিষ্টি, খেলে আসাধন মিলে ।
 কৃধাতৃষ্ণা মিটে রা ভাই, দিলে হে জলে ফেলে ॥
- ২। লিখে যে গান বুবাবে সেজল, গাইবে হে চিরকালে ।
 এ ধন ঘৌৰন মিছা, বিদেশী ভৱের ঝুলে ॥
- ৩। ছোট বড় সঙ্গে মিলে, গাইবে হে সুবাই মিলে ।
 অমূল্য ভাবিতে বসি, দিন ফিরিবে সালে সালে ॥
 জন্মস্থানের দিলাম ঠিকানা ।
- আহাড়ুৱা গ্রামেতে বাড়ী, আড়ুবাতে বটে থানা ॥ রং ৪৭
- ১। সিৰকাবাদে পোষ্টঅফিস, পুরুলিয়া জিলা হৱ পেঁচখান
 নদাড়াতে শ্বশুরবাড়ী, কাঁসাই পৱগণা ॥
- ২। নিয় স্কুলতে পড়ি, হেসলাতে শ্বশুর বাড়ী ।
 পিতার নাম শিশু রাজেয়াড়, কৰ হে সৰ্বজনা ॥
- ৩। দান্ত কালীচৰণ দু ভাই, স্বেহের দুলাল দুটি ভাই ।
 অমূল্য ঠিকানা দিল, কৰ হে সৰ্বজনা ॥